

STANDPUNT PRO OVER RAPPORT VISITATIE GERECHTEN 2014

De Presidentenvergadering en de Raad voor de rechtspraak hebben het rapport Visitatie gerechten 2014 mogen ontvangen van de voorzitter van de visitatiecommissie, prof. mr. M.J. Cohen. Presidenten en Raad willen graag hun waardering uitspreken voor het vele werk dat de visitatiecommissie heeft verricht en danken hen voor het resultaat. Het rapport geeft uitgebreid inzicht in de stand van de kwaliteitszorg en biedt bruikbare en concrete handvatten voor verdere verbetering. Ook willen presidenten en Raad de medewerkers van de Rechtspraak bedanken voor de openhartige wijze waarop zij de visitatiecommissie te woord hebben gestaan.

1. Algemeen

De visitatie kijkt naar de stand van de kwaliteitszorg binnen de Rechtspraak. De bevindingen van de Visitatiecommissie zijn voor de presidenten van de gerechten en voor de Raad voor de rechtspraak herkenbaar.

Uit het rapport trekken presidenten en Raad de algemene conclusie dat in de organisatie van de Rechtspraak de 'rek eruit is', waardoor de aandacht voor kwaliteit na de invoering van de HGK is verminderd. Zij hebben hier begrip voor tegen de achtergrond van de grote veranderingen die de invoering van HGK voor de meeste gerechten meebracht en het feit dat de visitatie zo kort daarop heeft plaatsgevonden. Gerechten moesten de vernieuwingen immers zonder extra middelen implementeren, terwijl de 'winkel' gewoon open bleef. Mede door de inzet van de bevlogen, loyale en kundige Rechtspraak medewerkers is de kwaliteit van de rechtspraak in deze onrustige periode toch gewaarborgd gebleven. De gevolgen van de invoering van de HGK zullen echter ook de komende tijd nog hun beslag leggen op de organisatie en de medewerkers.

Daarnaast zal de Rechtspraak ook de komende jaren voortdurend aan verdere vernieuwing werken. De aandacht en tijd voor kwaliteit mag hier niet onder lijden en er zijn dan ook extra maatregelen nodig om de kwaliteitszorg te versterken. Het is nu eenvoudigweg 'teveel tegelijkertijd'.

Met de lessen van de reorganisatie van de HGK en met de bevindingen en aanbevelingen van het Visitatierapport in het achterhoofd, zullen presidenten en Raad een aantal zaken anders gaan aanpakken, zodat meer tijd aan kwaliteitsactiviteiten besteed kan worden. Hierna wordt daarop ingegaan.

2. KEI als topprioriteit

Om vernieuwingen in de organisatie van het werk door te voeren én tegelijkertijd de kwaliteit op peil te houden, is het nodig dat prioriteiten worden gesteld. Het programma KEI heeft een groot maatschappelijk belang en is *daarom voor de Rechtspraak de absolute topprioriteit*.

Om een te grote bestuurlijke drukte te vermijden zullen Raad en gerechten voor de overige projecten en activiteiten scherper bekijken welke samenhang er bestaat tussen de verschillende veranderactiviteiten en – projecten, zodat duidelijker keuzes gemaakt kunnen worden waar het gaat om tempo en prioritering, en de uitvoeringsgevolgen beter zichtbaar worden. Dat kan er ook toe leiden dat bepaalde projecten niet, of pas op een veel later tijdstip, ter hand worden genomen. Gerechtsbesturen kunnen de gewenste aandacht daardoor richten op essentiële kwaliteitsactiviteiten.

3. Extra middelen noodzakelijk voor faciliteren van vernieuwingen en kwaliteitszorg

De vele vernieuwingen en het gelijktijdig versterken van de kwaliteit, leiden ertoe dat extra financiële middelen noodzakelijk zijn. De modernisering van de rechtspraak kan niet enkel tot stand komen met financiering die is bedoeld voor de behandeling van rechtszaken. Er is daarom extra geld nodig voor het doorvoeren van de vernieuwingen en voor het beter faciliteren van het gerechtsbestuur en het management. De druk op de organisatie wordt daardoor verlicht en de tijd voor kwaliteit komt niet langer in het gedrang. Ook de hierna onder punt 4 aangestipte maatregelen ter vermindering van de werkdruk kunnen ertoe leiden dat voor bepaalde onderdelen van het werk meer middelen benodigd zijn. Dat zou bijvoorbeeld ook de uitkomst kunnen zijn van het ontwikkelen van professionele standaarden.

Daarnaast – en niet in de laatste plaats – is ook blijvende aandacht nodig voor het op orde brengen van de *ondersteunende IT-infrastructuur*. Die infrastructuur vormt een noodzakelijke voorwaarde voor de invoering van het programma KEI. De Raad zal hierop toezien. Los van de invoering van KEI draagt een betere IT-infrastructuur ook bij aan minder tijdsintensieve werkwijzen.

Ook willen gerechten en Raad erop toezien dat er meer samenhang ontstaat in het aanbod van kennis door het *beter inrichten van de kennisorganisatie*.

De Raad zal met de politiek in gesprek gaan over het verkrijgen van extra middelen.

4. Meer aandacht voor aanpak werkdruk en sturing op kwaliteit

De aanpak van werkdruk is uiteindelijk vooral een zaak voor de gerechten, waarbij de Raad wel de nodige ondersteuning zal bieden. Zo zal de Raad, gezien de bevindingen van de Visitatiecommissie over werkdruk en tijdsdruk en ook in het licht van de uitkomsten van het recent uitgebrachte landelijk medewerkerswaarderingsonderzoek (MWO 2014), zoeken naar mogelijkheden om de werkdruk te verminderen. De Raad zal een onderzoek starten om de verklarende factoren voor werkdruk te achterhalen, om zo gerichte maatregelen te kunnen nemen. De Visitatiecommissie constateerde immers in dat verband dat, wanneer de werklast hoog is, als eerste de activiteiten op het gebied van reflectie en het bijhouden van vak kennis in het gedrang komen.

Ook zal de Raad bevorderen dat het kwaliteitszorgsysteem wordt herzien en zal, waar nodig, samen met de gerechten de landelijke normen aanpassen, zodat het systeem de gerechten beter ondersteunt bij het op een planmatige manier bezig zijn met continue kwaliteitsbewaking, -beheersing en -verbetering.

De gerechten zélf zullen de organisatie van de kwaliteitszorg binnen het gerecht verder vorm gaan geven. Het opzetten van de kwaliteitsstructuur en het opstellen van de kwaliteitsplannen is een goede start voor de verdere ontwikkeling. Het gaat dan om aspecten als: het afronden van de uniformering van de werkprocessen, het verder concretiseren, verdiepen en verbinden van de kwaliteitsinitiatieven op de rechtsgebieden tot een samenhangend gerechtsbreed beleid, en het verder inbedden van kwaliteitsinstrumenten in het dagelijks werk. Tot die laatste rekenen presidenten en Raad ook het opleidingsbeleid, en de deelname van medewerkers aan intern kwaliteitsoverleg en aan cursussen. Tijdens de bestuurlijke overleggen van Raad en gerechtsbesturen zullen de lokale kwaliteitsplannen vast onderwerp van gesprek vormen en zal de sturing op kwaliteit met elkaar worden besproken.

5. Versterking positie van het management en het leggen van verbinding binnen de gerechten

Presidenten en Raad zien het management bij de gerechten als cruciaal voor het versterken van de kwaliteitszorg in de gerechten. Zij onderschrijven dan ook de aanbeveling van de Visitatiecommissie om

het management bij de gerechten te versterken en in betere positie te brengen. Het NSOB-rapport over de Governance in de Rechtspraak vraagt eveneens aandacht voor het belang daarvan. Bij versterking van het management kan bijvoorbeeld worden gedacht aan zaken als de omvang van de vrijstelling voor managementtaken, de grootte van de teams en het bieden van directe ondersteuning aan het management. Tot slot zullen zowel gerechtsbesturen als management bij de gerechten met de medewerkers zélf in gesprek gaan om de betrokkenheid van laatste kant bij de organisatie van de Rechtspraak te verkrijgen of te herwinnen. De presidenten stellen zich voor dat zij zich daarbij in eerste instantie richten op de in elk gerecht aanwezige bevoegen medewerkers die ‘de kar trekken’. Dat zijn niet alleen inspirerende leidinggevenden of kwaliteitscoördinatoren, maar dat strekt zich uit tot alle niveaus van medewerkers. Daardoor wordt niet alleen een beter gebruik gemaakt van de ‘op de werkvloer’ aanwezige denkkracht en talenten, maar wordt ook de ontmoeting georganiseerd tussen bestuurlijke wereld en vakinhoud.

- 0 – 0 – 0 -